

§ 313

Valtuutettu Mai Kivelän aloite maksuttomasta peruskoulujen aamu- palatarjoilusta

HEL 2021-002852 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto katsoi aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mai Kivelän aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mai Kivelä ja 18 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki tarjoaa jatkossa perusopetuksen oppilaille maksuttoman aamupalan kouluissa oppilaiden välisten sosioekonomisten erojen tasaamiseksi sekä koulupäivien rauhoittamiseksi. Lisäksi aloitteessa esitetään, että maksuttoman aamupalan tarjoamisen vaikutuksia oppilaiden jaksamiseen ja hyvinvointiin seurataan.

Perusopetuksessa tarjotaan perusopetuslain mukaan oppilaille päivittäin lakisääteinen maksuton lounasateria ja iltapäivätoimintaan osallistuville toimintamaksuun sisältyvä välipala. Maksuttoman aamupalan tarjoaminen kaikille oppilaille ei kuulu lakisääteisiin kouluaterioihin.

Kouluissa on tunnistettu aamupalan merkitys oppilaiden jaksamisen ja hyvinvoinnin kannalta. Ravitseva aamupala vaikuttaa vireystilaan positiivisesti ja edistää oppimista. Koululaisten hyvinvointia tukee säännöllinen ateriaritmi, mutta osa oppilaista ei syö aamupalaa kotona ennen koulupäivää. Kouluterveyskyselyn 2019 mukaan Helsingissä aamupa-

lan jättää syömättä yhden tai useamman kerran viikossa noin 25 % 4.-5.-luokkalaisista ja noin 43 % 8.-9.-luokkalaisista. Aterioiden väliin jättäminen tai korvaaminen epäterveellisillä vaihtoehdoilla voivat johtaa terveydellisiin ongelmiin, väsymykseen ja sitä kautta huonoon keskittymiskykyyn ja oppimisen vaikeuksiin.

Vaikka muissa kunnissa maksuttomasta aamupalatarjoilusta on kokemusta, Helsingin kaupungin kaikissa peruskoulussa vastaavan toiminnan järjestelyt olisivat paljon laajemmat. Tarjoilun järjestäminen vaatisi kouluilta aamupalatarjoilun organisoinnin koulupäivän alkuun ja henkilöstöresurssin lisäämisen aamuun ruokailutilanteen valvontaan. Aamupala tulisi järjestää koulun ruokasalissa ennen opetuksen alkua, esim. puolen tunnin ajan alkaen klo 7.45 tai 8.15. Ruokailutilannetta on valvottava ja opettajien käyttämisestä valvontaan aiheutuu lisäkustannuksia. Nykyiset keittiöiden ja ruokasalien tilat ja laitteet mahdollistavat aamupalatarjoilun toteuttamisen, ja aamupalojen valmistus ja tarjoilu olisi mahdollista tilata koulujen ruokapalveluntuottajilta erillisen sopimuksen mukaan. Maksuton aamupalatarjonta ei kuitenkaan sisälly nykyisiin palvelukuvauksiin.

Helsingin peruskouluissa on vuonna 2021 noin 46 000 lasta ja vuoden 2021 tulosbudjetissa peruskoulujen ruokapalveluiden hankintaan on varattu noin 19 miljoonaa euroa. Jos 50 % oppilaista tulisi joka aamu syömään koulun tarjoaman aamupalan, siitä aiheutuvat kustannukset olisivat esimerkiksi seuraavat:

1. Aamupuuron, tuoresoseen ja maidon tarjoaminen kaikissa kouluissa 4 560 000 €/vuosi . Jos lisänä tarjottaisiin myös voileipä, levite ja leivänpäällinen 7 420 000 €/vuosi. Lisäksi ruokailutilanteen valvontaan opettajien toimesta noin 333 000 €/vuosi.
2. Aamupalan tarjoaminen positiivisen diskriminaation rahoitusta saavissa kouluissa, joissa aamupalan tarjoaminen voisi parantaa oppilaiden hyvinvointia eniten, aamupuurokokonaisuuden tarjoaminen 2 280 000 €/vuosi, leivän kanssa 3 710 000 €/vuosi. Valvonta 167 000 €/vuosi.
3. Neljässä erikseen valitussa 500 oppilaan koulussa tehtävä pilotointi 202 000 €/vuosi, leivän kanssa 330 000 €/vuosi. Valvonta 13 300 €/vuosi.

Aamupalan merkitys niiden oppilaiden jaksamiseen, jotka eivät syö aamupalaa kotona, on tunnistettu. Lisäksi lautakunta korostaa, että koulut tiivistäisivät yhteistyötä erityisesti niiden vanhempien kanssa, joiden kotona lapsi ei syö aamupalaa.

Palvelukeskusliikelaitos on lausunnossaan todennut, että Palvelukeskuksella on edellytykset tuottaa ko. palvelu hoitamisessaan koulukohteissa, mikäli aamupala päätetään tilata peruskouluissa tarjottavaksi.

Aloitteesta on saatu kasvatus- ja koulutuslautakunnan sekä palvelukeskusliikelaitoksen johtokunnan lausunnot. Vastaus on kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunnon mukainen. Kasvatus- ja koulutuslautakunta on äänin 11-2 kannattanut maksuttoman aamupalatarjoilun edistämistä neljässä erikseen valittavassa 500:n oppilaan koulussa tehtävänä pilotointina em. kohdan 3 mukaisesti. Valittavien koulujen tulee olla positiivisen diskriminaation rahoitusta saavia kouluja. Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää kaupunginvaltuuston lautakunnan käyttöön osoittaman, noin 1,3 miljardin euron määrärahan tarkemmasta kohdentamisesta toimialan vuoden 2022 tulosbudjetissa ja toimintasuunnitelmassa.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi
Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mai Kivelän aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 20.09.2021 § 652

HEL 2021-002852 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

13.10.2021

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi
Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 17.08.2021 § 260

HEL 2021-002852 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevasta Mai Kivelän valtuustoaloitteesta maksuttomasta aamupalatarjoilusta peruskouluihin:

Kouluruokailun suunnittelua ja toteutusta ohjaavat ravitsemus- ja ruokailusuositukset (Syödään ja opitaan yhdessä-kouluruokailusuositus VRN 2017 ja Suomalaiset ravitsemussuositukset VRN 2014). Perusopetuksessa tarjotaan perusopetuslain mukaan oppilaille päivittäin lakisääteinen maksuton lounasateria ja iltapäivätoimintaan osallistuville toimintamaksuun sisältyvä välipala. Maksuttoman aamupalan tarjoaminen kaikille oppilaille ei kuulu lakisääteisiin kouluaterioihin.

Ravitseva aamupala vaikuttaa vireystilaan positiivisesti ja edistää oppimista. Koululaisten hyvinvointia tukee säännöllinen ateriarhythmi, mutta osa oppilaista ei syö aamupalaa kotona ennen koulupäivää. Kouluterveyskyselyn 2019 mukaan Helsingissä aamupalan jättää syömättä yhden tai useamman kerran viikossa 24,7 % 4.-5.-luokkalaisista ja 43,4 % 8.-9.-luokkalaisista. Aterioiden väliin jättäminen tai korvaaminen epäterveellisillä vaihtoehdoilla voivat johtaa terveydellisiin ongelmiin, väsymykseen ja sitä kautta huonoon keskittymiskykyyn ja oppimisen vaikeuksiin.

Vaikka muissa kunnissa maksuttomasta aamupalatarjoilusta on kokemusta, Helsingin kaupungin kaikissa peruskouluissa vastaavan toiminnan järjestelyt olisivat paljon laajemmat. Tarjoilun järjestäminen vaatisi kouluilta aamupalatarjoilun organisoinnin koulupäivän alkuun ja henkilöstöressurssin lisäämisen aamuun ruokailutilanteen valvontaan. Aamupala tulisi järjestää koulun ruokasalissa ennen opetuksen alkua, esim. 30 minuutin ajan alkaen klo 7.45 tai 8.15. Ruokailutilannetta on valvottava. Koulunkäyntiavustajien käyttämisestä valvontaan aiheutuu lisäkustannuksia ja se tulee huomioida työvuorosuunnittelussa. Nykyiset keittiöiden ja ruokasalien tilat ja laitteet mahdollistavat aamupalatarjoilun.

lun toteuttamisen, ja toimialan olisi mahdollista tilata aamupalojen valmistus ja tarjoilu koulujen ruokapalveluntuottajilta erillisen sopimuksen mukaan. Maksuton aamupalatarjonta ei kuitenkaan sisälly nykyisiin palvelukuvauksiin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan peruskouluissa on vuonna 2021 noin 46 000 lasta ja vuoden 2021 talousarviossa peruskoulujen ruokapalveluiden hankintaan on varattu noin 19 miljoonaa euroa. Siinä on huomioitu nykyisen palvelutason turvaaminen, eikä aamupalatarjonnan kustannukset sisälly nykyiseen budjettiin.

Aamupalatarjoilun lisäkustannukset koostuisivat ateriakustannuksista ja valvontaan käytettävästä henkilöstöressurssista mutta kokonaiskustannusten arviointi tarkasti etukäteen on vaikeaa. Arvioiden, että 50 % oppilaista tulisi joka aamu syömään koulun tarjoaman aamupalan, aamupalatarjonta vaatisi merkittävää korotusta kokonaismenoissa, esim.

- Aamupuuron, tuoresoseen ja maidon tarjoaminen kaikissa kouluissa edellyttäisi noin 4 560 000 euroa/vuosi korotusta kokonaismenoissa. Jos lisänä tarjottaisiin myös voileipä, levite ja leivänpäällinen, korotus olisi 7 420 000 euroa/vuosi.
- Aamupalan tarjoaminen positiivisen diskriminaation rahoitusta saavissa kouluissa, joissa aamupalan tarjoaminen voisi parantaa oppilaiden hyvinvointia eniten, aamupuurokokonaisuuden tarjoaminen vaatisi 2 280 000 euroa/vuosi, leivän kanssa 3 710 000 euroa/vuosi.
- Neljässä erikseen valitussa 500 oppilaan koulussa tehtävä pilotointi vaatisi 202 000 €/vuosi, leivän kanssa 330 000 euroa/vuosi.
- Valvonnan järjestäminen kaikissa kouluissa lisää kustannuksia sadoilla tuhansilla euroilla. Neljässä pilottikohteessa kaksi koulun avustajaa valvomassa aamupalaa kustantaa arvioilta 32 000 euroa/vuosi.

Aamupalan merkitys oppilaiden jaksamiseen on tunnistettu. Tarvittavia resursseja aamupalatarjoilun järjestämiseen ei ole varattu budjetissa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa maksuttoman aamupalatarjoilun edistämistä lausuntoehdotuksessa mainitussa neljässä erikseen valittavassa 500 oppilaan koulussa tehtävänä pilotointina ja tähän riittävien resurssien varaamista osana kaupungin ensi vuoden budjettia. Valittavien koulujen tulee olla positiivisen diskriminaation rahoitusta saavia kouluja.

Käsittely

17.08.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Vesa Korkkula: Lisätään päätösehdotukseen kohdan (7) jälkeen:

"Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa maksuttoman aamupalatarjoilun edistämistä lausuntoehdotuksessa mainitussa neljässä erikseen valittavassa 500 oppilaan koulussa tehtävänä pilotointina ja tähän riittävien resurssien varaamista osana kaupungin ensi vuoden budjettia. Valittavien koulujen tulee olla positiivisen diskriminaation rahoitusta saavia kouluja."

Kannattaja: Emma Kari

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään päätösehdotukseen kohdan (7) jälkeen: "Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa maksuttoman aamupalatarjoilun edistämistä lausuntoehdotuksessa mainitussa neljässä erikseen valittavassa 500 oppilaan koulussa tehtävänä pilotointina ja tähän riittävien resurssien varaamista osana kaupungin ensi vuoden budjettia. Valittavien koulujen tulee olla positiivisen diskriminaation rahoitusta saavia kouluja."

Jaa-äännet: 2

Pia Kopra, Mirita Saxberg

Ei-äännet: 11

Ted Apter, Jussi Chydenius, Veli-Pekka Dufva, Nora Grotenfelt, Emma Kari, Vesa Korkkula, Sini Korpinen, Petra Malin, Markku Rantahalvari, Nasima Razmyar, Ozan Yanar

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Vesa Korkkulan vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 11 - 2.

15.06.2021 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta 10.06.2021 § 19

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

HEL 2021-002852 T 00 00 03

Lausunto

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta antoi lausunnon:

Palvelukeskus Helsinki on Helsingin kaupungin omistama liikelaitos, joka tuottaa kaupungin järjestämistä ruokapalveluista tällä hetkellä yli 75 prosenttia etupäässä päiväkoteihin, kouluihin, oppilaitoksiin ja hoitoalan kohteisiin

Palvelukeskus Helsinki tuottaa ruokapalveluja Helsingin kaupungin koulutuksen ja kasvatuksen toimialalle tilaaja - tuottajamallin mukaan. Toimintaamme ohjaa yhteistyöasiakirja, jossa on määritelty tilaajan ja tuottajan vastuut, sekä kuvattu palvelun sisältö.

Mikäli Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tilaa Palvelukeskus Helsingiltä aamupalan oppilaille, on Palvelukeskuksella edellytykset tuottaa ko. palvelu hoitamissaan koulukohteissa.

Nykyiset tilat, laitteet, välineet sekä toiminnan organisointi mahdollistavat palvelun käynnistämisen sopimuksen mukaan. Osallistumme myös mielellämme aamupalan tarjoamisen vaikutusten seurantaan yhteistyössä kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Olemme antaneet Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle hinta- arvion aamupalasta kustannusten vaikutusten laskemiseksi.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Antti Värtelä

Lisätiedot

Anne Koskinen, yksikönjohtaja, puhelin: 310 36983
anne.koskinen(a)hel.fi